

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний університет
Факультет фізичного виховання та спорту

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮНАЦЬКОГО СПОРТУ

ТЕЗИ

XII Міжнародної науково-практичної конференції

(26-27 вересня)

Херсон 2017

УДК 796.062/796.077.575.7

ВВК 75.7

А 43

Рекомендовано до друку вченою радою Херсонського державного університету
(протокол № 1 від 18.09.2017 року)

Редакційна колегія

Сергій Омельчук - доктор педагогічних наук, професор (Херсонський державний університет) – **голова комітету**;

Анатолій Цьось – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) – **заступник голови комітету**;

Елігауш Малолєпши – доктор гебілітований, професор Академії імені Яна Длугоша (Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові) – **заступник голови комітету**;

Олександр Куц – доктор педагогічних наук, професор (Херсонський державний університет);

Валерій Смульський – доктор педагогічних наук, професор (Херсонський державний університет);

Анатолій Ровний – доктор педагогічних наук, професор (Харківська академія фізичної культури);

Юрій Ромаскевич – доктор медичних наук, професор (Херсонський обласний Центр здоров'я і спортивної медицини).

Борис Кедровський – кандидат технічних наук, професор (Херсонський державний університет);

Ірина Малаєнко – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент (Херсонський державний університет);

Євгеній Стрикаленко – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент (Херсонський державний університет);

Сергій Возний – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент (Херсонський державний університет);

Світлана Степанюк – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент (Херсонський державний університет);

Інна Городинська – кандидат педагогічних наук, доцент (Херсонський державний університет);

Юрій Грабовський – кандидат педагогічних наук, доцент (Херсонський державний університет);

Сергій Голяка – кандидат біологічних наук, доцент (Херсонський державний університет).

Актуальні проблеми фізичного виховання [Текст]: зб. Тез доп. XII Міжнар. наук. конф. (26-27 вер. 2017 р.) /уклад.: С.А. Омельчук, Ю.А. Грабовський. – Херсон: Херсонський державний університет, 2017. – 62 с.

Збірник містить наукові роботи учасників XII Міжнародної науково-практичної конференції. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямку теоретичних та практичних аспектів дитячо-юнацького спорту.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

Секція 5. Стан та перспективи розвитку дитячо-юнацького туризму

РОЗВИТОК ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОГО ПІШОХІДНОГО ТУРИЗМУ В ХЕРСОНСЬКІЙ ТА МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ у кінці ХХ та на початку ХХІ століття

Юрій Грабовський¹, Олександр Кільницький²

1. Кандидат педагогічних наук, доцент Херсонського державного університету, e-mail: turik56.ua@gmail.com
2. Викладач Херсонського державного університету, e-mail: meltirace@gmail.com

Вступ. Сучасний стан дитячо-юнацького спортивного туризму як соціального явища, обумовлені змінами суспільного життя протягом останніх десятиліть. Актуальним є пошук ефективних засобів залучення учнівської молоді до спортивного туризму на основі досвіду організації та проведення туристських заходів в минулому.

Методи та організація дослідження. Було вивчено та проаналізовано документи маршрутно-кваліфікаційних комісій Миколаївського обласного Центру туризму краєзнавства та екскурсій учнівської молоді та Херсонського Центру туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді починаючи з 1978 року (початок реєстрації) [1].

Результати дослідження. Туристський рух в Україні обумовлений тим, що наша держава довгий час входила до складу Радянського Союзу. 1930 рік – початок організованого дитячо-юнацького туризму: створення Республіканської дитячої екскурсійно-туристської станції. На Херсонщині і Миколаївщині відповідні заклади було створено у 1947 році, але назви їх декілька разів змінювались: станції юних туристів, центри туризму та краєзнавства тощо.

Основою діяльності станцій було організація туристських подорожей активними засобами пересування з учнівською молоддю. До 1980 року зі школярами Херсонщини було здійснено тільки по два категорійні походи на рік (I та II категорії складності). У 1979-1980 роках Обласна станція запровадила проведення курсів підвищення кваліфікації серед працюючих педагогів, а при Херсонському державному педагогічному інституті почали готувати інструкторів шкільного туризму з обов'язковою участю у категорійних походах. Це сприяло збільшенню кількості походів першої категорії складності до 10 у 1980 і 29 у 1981 роках [2].

Спостерігається тенденція збільшення кількості дітей – учасників оздоровчих форм туризму, так і складних походів. Всього у спортивно-оздоровчих (некатегорійних) походах за 14 років взяли участь 9958 юних туристи, а в категорійних – 4844 (381 похід). В основному це за рахунок походів першої категорії складності, які проводились на території Херсонської області та Криму.

Аналогічна ситуація спостерігалась і в Миколаївській області. Починаючи з 1986 року спостерігається поступове збільшення кількості, складності походів та їх учасників. Всього за період 1978-1991р.р. 5477 юних туристів Миколаївщини побували у 399 походах (табл. 1).

Таблиця 1

Показники проведення пішохідних походів юними туристами Херсонщини та Миколаївщини з 1978 до 2016 р.р.

Роки	Некатегор. походи		Категорійні (всього)		Походи I к.с.		Походи II к.с.		Походи III к.с.	
	кі-ть	уч-ки	кі-ть	уч-ки	кі-ть	уч-ки	кі-ть	уч-ки	кі-ть	уч-ки
Херсонська область										
1978-1991	686	9958	381	4844	345	4403	30	380	6	61
1992-2016	826	10514	348	3865	307	3414	36	391	3	30
Миколаївська область										
1978-1991	*	*	399	5477	365	5114	25	271	9	92
1992-2016	*	*	407	4375	344	3540	60	597	12	111

* -відсутні дані.

Менша кількість походів і учасників Херсонщини пояснюється демографічним чинником: у 70-80 роки минулого століття чисельність населення у м. Миколаїв складала біля 530 тис., а в Херсоні – 360 тис.

За часів незалежної України туризм у системі освіти продовжував існувати, але з меншим обсягом юних туристів. Найбільш складні економічні умови були у 1996 та 1998 роках, що і позначилось на кількості походів та їх учасників як в Херсонській, так і в Миколаївській областях. Також спостерігається великий спад з 2003 до 2007 років, що пов'язано з нестабільною політичною ситуацією в державі.

У 2005-2007 роках спостерігається збільшення кількості учасників походів першої – третьої категорій складності, а починаючи з 2010 року спостерігається поступовий спад кількості учасників всіх походів. Це також пояснюється політичною ситуацією в державі. З 2014 року (анексія Криму) відбулося різке зменшення кількості категорійних походів і їх учасників: для Херсонської та Миколаївської областей: Крим був найдоступнішим місцем проведення походів різної складності.

В цілому можна стверджувати, що нажаль, спостерігається тенденція зменшення кількості туристських походів та їх учасників (Херсонщина – 3865; Миколаївщина - 4375) за часів незалежної України.

Висновки. Розвитку дитячо-юнацького пішохідного туризму на Херсонщині і Миколаївщині, як за часів Радянського Союзу, так і в незалежній Україні залежить від економічних, соціальних та політичних чинників розвитку суспільства.

Література

1. Журнали реєстрації туристських груп маршрутно-кваліфікаційних комісій Херсонської та Миколаївської обласних станцій юних туристів.
2. Грабовський Ю. Динаміка розвитку пішохідного туризму в Херсонській та Миколаївській областях у другій половині ХХ століття та на початку ХХІ століття /Ю. Грабовський, О. Кільніцький, С. Степанюк, І. Городинська //IV Międzynarodowej konferencji naukowej “Stan, perspektywę i rozwój ratownictwa, kultury fizycznej i sportu w xxi wieku”. – Bydgoszcz, 2017. - p.203-216

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЯХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Валентина Іванова¹, Олександр Непша²

1. Асистент Мелітопольського державного педагогічного університету
ім. Б. Хмельницького, e-mail: valyaivanova0204@yandex.ru

2. Асистент Мелітопольського державного педагогічного університету
ім. Б. Хмельницького, e-mail: nepsha_aleks@ukr.net

Вступ. Екологічний туризм який проводиться в своїй більшості переважно на природно-заповідних територіях, може стати модельним зразком збалансованого використання природних рекреаційних ресурсів, що є одним з принципів сталого, екологічно орієнтованого розвитку господарського комплексу України.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних наукової літератури та інтернет-ресурсів з питання організації та проведення екологічного туризму на об'єктах ПЗФ України.

Результати дослідження. Паралельно зі збереженням території, об'єкти природно-заповідного фонду України відповідно до ст. 9 Закону України «Про природно-Заповідний фонд України» за умови дотримання природоохоронного режиму, регламентованого цим Законом та іншими актами чинного законодавства України, можуть використовуватись в оздоровчих та інших рекреаційних цілях. Відповідно до закону, перелічене не стосується всіх об'єктів ПЗФ. Так, оздоровча і рекреаційна функції не передбачені у природних заповідниках. Водночас ця функція є однією з головних у національних природних парках і